

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Rotterdam 2021

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de
financiële positie van inwoners met lage inkomens

Corinne van Gaalen, Marcel Warnaar

25 maart 2021

Minima-effectrapportage gemeente Rotterdam 2021

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs

Corinne van Gaalen

Marcel Warnaar

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld. Daarbij spelen gedragsaspecten een belangrijke rol. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor consumenten (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Rotterdam. Met dit onderzoek wil de gemeente Rotterdam inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Rotterdam, maart 2021

Samenvatting

Doel en opzet onderzoek

Deze minima-effectrapportage geeft weer wat het effect is van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Rotterdam.

In dit onderzoek is voor acht verschillende huishoudtypen op vier verschillende inkomensniveaus (100, 110, 120 en 130 procent van het wettelijk sociaal minimum) doorerekend hoe hun maandbegrotingen eruitzien.

Daarnaast is voor zelfstandig wonende 18-jarigen de begroting in beeld gebracht waarbij is uitgegaan van een bijstandsuitkering, het minimumjeugdloon en studiefinanciering.

In de begrotingen hebben we rekening gehouden met de volgende lokale regelingen:

- de kwijtschelding van lokale lasten;
- de collectieve zorgverzekering;
- Stichting Meedoen in Rotterdam;
- Jeugdtegoed;
- AOW-tegoed;
- de Individuele Inkomenstoeslag.

Hierbij gaan we ervan uit dat de betreffende huishoudens van alle beschikbare regelingen gebruik maken.

Resultaten na bekostiging basispakket

In de gemeente Rotterdam zijn bijna alle onderzochte huishoudens met een laag inkomen in staat om de noodzakelijke uitgaven uit het basispakket te bekostigen. Uitzondering zijn zelfstandig wonende 18-jarigen, of ze nu de toepasselijke bijstandsuitkering ontvangen, studeren, of werken en daarmee het minimumloon verdienen.

Resultaten na bekostiging basispakket én bekostiging sociale participatie

De volgende huishoudtypen hebben met tekorten te maken, als zij naast het basispakket ook de uitgaven voor sociale participatie willen doen:

- de alleenstaande met een inkomen op bijstandsniveau;
- het paar zonder kinderen met een inkomen op bijstandsniveau;
- het paar met twee oudere kinderen op bijstandsniveau;
- de zelfstandig wonende 18-jarige met een bijstandsuitkering, het minimumloon of studiefinanciering.

Bij alleenstaanden is er op bijstandsniveau geen tekort meer als zij aanspraak kunnen maken op de Individuele Inkomenstoeslag.

Alleenstaande ouders met twee (jonge of oudere) kinderen, paren met jonge kinderen en AOW-gerechtigden hebben voldoende bestedingsruimte

AOW-gerechtigden hebben een ruime bestedingsruimte. Zij houden op alle onderzochte inkomensniveau 250 euro per maand of meer over. Dit is voornamelijk het gevolg van de hogere AOW-uitkering; een AOW-uitkering is ruim 200 euro per maand hoger dan een bijstandsuitkering.

Ook alleenstaande ouders met twee (jonge of oudere) kinderen hebben in de gemeente Rotterdam niet met tekorten te maken; alle noodzakelijke uitgaven en uitgaven aan sociale-, sportieve of culturele activiteiten kunnen zij betalen. Dit kan voor een groot deel worden toegeschreven aan de gemeentelijke ondersteuning van gezinnen met kinderen. Ook het landelijke beleid draagt hieraan bij; met name het hogere kindgebonden budget voor alleenstaande ouders heeft een positief effect op de financiële positie van deze huishoudens.

Hoewel de kindgebonden toeslagen voor oudere kinderen hoger zijn dan voor jonge kinderen, heeft het eenoudergezin met oudere kinderen minder bestedingsruimte vanwege de hogere kosten voor onder meer onderwijs, voeding en vervoer.

Dit zien we ook terug bij paren: paren met jonge kinderen kunnen de maandbegroting wel rond krijgen, bij paren met oudere kinderen lukt dit (op bijstandsniveau) niet.

Aandachtspunten

De diverse vormen van inkomensondersteuning in de gemeente Rotterdam hebben een positief effect op de bestedingsruimte van de inwoners. Zonder de collectieve zorgverzekering (waarbij het wettelijk eigen risico tot 335 euro is meeverzekerd), de diverse vergoedingen voor kinderen (Stichting Meedoen en het Jeugdtegoed), de kwijschelding van de lokale lasten en de Individuele Inkomensvoet zouden er meer en grotere tekorten zijn.

De gemeente Rotterdam zet sterk in op de ondersteuning van kinderen: zowel vanuit de Stichting Meedoen als vanuit het Jeugdtegoed zijn diverse vergoedingen mogelijk, onder andere voor (sport)kleding en het lidmaatschap van een vereniging. Dit is een extra stimulans om kinderen deel te laten nemen aan sportieve en culturele activiteiten. Ook is een vergoeding mogelijk voor schoolgerelateerde kosten. Het Nibud beoordeelt dit als zeer positief.

Voor volwassenen kent de gemeente Rotterdam geen tegemoetkoming voor sportieve of culturele activiteiten. Echter, ook voor volwassenen is sociale participatie belangrijk. Sociale uitsluiting kan zo worden tegengegaan, wat de kansen op de arbeidsmarkt zou kunnen vergroten. Financiële ondersteuning voor volwassenen kan hier een positieve rol spelen.

Ook voor jongvolwassenen, die met grote tekorten op de begroting te maken hebben, zal een tegemoetkoming voor sociale participatie een grote steun in de rug zijn.

Daarom adviseert het Nibud om ook aan volwassenen een vergoeding voor sociale participatie te verstrekken. Alleenstaanden, paren zonder kinderen en paren met oudere kinderen kunnen op bijstandsniveau de kosten voor sociale participatie niet bekostigen (het basispakket lukt wel). Wanneer de gemeente voor volwassenen met een inkomen op bijstandsniveau bijvoorbeeld het lidmaatschap van een (sport)vereniging zou vergoeden, dan zouden alle in dit onderzoek gevonden tekorten zich niet (meer) voordoen. Uitgaande

van een contributie van 18,50 euro per maand, zou dit ook niet leiden tot een armoedeval op 110 procent.

Een andere mogelijkheid om de gevonden tekorten te compenseren is door de individuele inkomenstoeslag (IIT) niet per huishouden, maar per persoon toe te kennen. Echter, met deze maatregel bereikt de gemeente niet alle huishoudens met tekorten: de IIT is alleen bedoeld voor huishoudens die minimaal één jaar moeten rondkomen van een inkomen van maximaal 130 procent van het wettelijk minimumloon en die geen zich hebben op inkomensverbetering.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Centrale vraag	5
1.2	Kern minima-effectrapportage	5
1.2.1	Huishoudtypen	5
1.2.2	Inkomensniveaus	5
1.2.3	Armoedeval	6
1.2.4	Voorbeeldhuur	6
1.3	Leeswijzer	6
2	Onderzoeksmethode: begrotingen	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Inkomsten	7
2.3	Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie	9
2.4	Uitgavensoorten	9
2.5	Voorwaarden aan de begrotingen	10
2.6	De begrotingen	10
3	Minimabeleid	11
3.1	Landelijk beleid	11
3.2	Lokaal minimabeleid	13
3.2.1	Lokaal kwijtscheldingsbeleid	13
3.2.2	Collectieve (aanvullende) zorgverzekering	14
3.2.3	Individuele Inkomenstoeslag	14
3.2.4	Stichting Meedoen in Rotterdam	14
3.2.5	Rotterdampas	15
3.2.6	Jeugdtegoed	16
3.2.7	AOW-tegoed	16
3.2.7	Bijzondere bijstand	17
3.2.8	Kinderopvang en peuterspeelzaal	17
4	Resultaten	19
4.1	Saldo inkomsten min uitgaven	19
4.2	Bestedingsruimte	21
4.2.1	Na invulling van alleen het basispakket	21
4.2.2	Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie	21
4.3	Armoedeval	23
4.4	Huishoudens met langdurig een laag inkomen	24
5	Vergelijking 2019 - 2021	25
5.1	Aanpassingen van de begrotingen	25
5.2	Vergelijking van de resultaten	27
6	Conclusies en aanbevelingen	29
6.1	Conclusies	29
6.2	Aanbevelingen	31
Bijlage 1 Verantwoording uitgaven		35
Bijlage 2 Begrotingen		39
Bijlage 3 Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven		51

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Rotterdam?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïnventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Rotterdam is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

- a.** Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
- b.** Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
- c.** Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
- d.** Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- e.** Een paar zonder kinderen;
- f.** Een ouder paar (AOW-gerechtigd);
- g.** Een paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
- h.** Een paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- i.** Een zelfstandig wonende 18-jarige.

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Rotterdam is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand- of AOW- niveau, 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

Voor de zelfstandig wonende 18-jarige kijken we naar andere inkomensniveaus, te weten bijstand, studiefinanciering en het minimumjeugdloon.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen, minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het woononderzoek 2018 van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente. Hierbij gaan we uit van de grenzen voor het passend toewijzen: aan de toewijzingsregels voor woningcorporaties is per 1 januari 2016 het passend toewijzen van sociale huurwoningen toegevoegd. De passendheidsnorm stelt dat elke corporatie aan minimaal 95 procent van de huishoudens die recht hebben op huurtoeslag een woning onder de aftoppingsgrens moet wijzen. Zo wordt voorkomen dat huishoudens met de laagste inkomens in een te dure woning terechtkomen. De aftoppingsgrens ligt voor 2021 op 633 euro voor huishoudens met één of twee personen en op 678 euro voor huishoudens van drie of meer personen.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimeleid op de financiële positie van deze huishoudens? In hoofdstuk 5 wordt een vergelijking gemaakt met de resultaten uit de MER van 2019. Ten slotte staan in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen van het rapport.

In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op drie inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent en 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget.

Bepaalde heffingskortingen worden apart getoond als voorlopige aanslag, bijvoorbeeld de inkomensafhankelijke combinatiekorting voor werkende alleenstaande ouders met jonge kinderen. Het loon plus de voorlopige aanslag is gelijk aan 110 procent van de bijstandsnorm. De kinderbijslag en het kindgebonden budget (inclusief de alleenstaande ouderkop) komen hier nog bovenop.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie. Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke.

Inkomensgrens alleenstaande ouders

Vanaf 1 januari 2015 is de toeslag voor alleenstaande ouders in de bijstand van 20 procent komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is een alleenstaande-ouderkop aan het kindgebonden budget toegevoegd van maximaal 3.240 per jaar (2021).

Dit heeft gevolgen voor de inkomensgrens van 110 procent. Als wordt uitgegaan van de bijstandsnorm vermenigvuldigd met 1,1, wordt de doelgroep van het minimabeleid veel kleiner dan in periode vóór 2015. De gemeente Rotterdam kijkt daarom bij het bepalen van de inkomensgrens naar de bijstandsnorm voor alleenstaande ouders en telt daar de maximale alleenstaande-ouderkop bij op.

In de begrotingen is daarom de uitkomst van deze berekening opgenomen bij het netto inkomen. Het kindgebonden budget is voor deze huishoudens verlaagd met de alleenstaande-ouderkop, omdat het anders tot een dubbeltelling zou leiden.

Inkomsten zelfstandig wonende 18-jarige

In deze rapportage wordt ook naar de bestedingsruimte van een zelfstandig wonende 18-jarige gekeken. We doen dat in drie verschillende situaties:

- Situatie waarin hij/zij niet werkt of studeert en bijstand ontvangt;
- Situatie waarin hij/zij werkt tegen het minimumloon dat geldt voor een 18-jarige;
- Situatie waarin hij/zij een mbo-opleiding (BOL) volgt en studiefinanciering ontvangt.

De inkomsten van de onderzochte 18-jarigen wijken dus af van de andere onderzochte huishoudtypen, omdat niet wordt doorgerekend met een percentage van de bijstandsnorm.

Voor de 18-jarige met studiefinanciering wordt uitgegaan van een mbo-opleiding via de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL), waarbij er recht op studiefinanciering is. Daarnaast zijn studiekosten in de begroting opgenomen. Dit is het lesgeld dat studenten betalen als zij 18 jaar of ouder zijn en een voltijdsopleiding volgen binnen het mbo. In 2021 bedraagt dit lesgeld 1.202 euro per jaar. Daarnaast zijn er de schoolkosten voor boeken, ICT, leermiddelen, extra activiteiten, etc. Gemiddeld bedragen deze kosten 773 euro per jaar.

De huur van de 18-jarige is in deze rapportage lager dan voor de overige een- en tweepersoonshuishoudens. Voor deze laatste groep hanteren we de grens van het passend toewijzen, te weten 633 euro (zie paragraaf 1.2.4). Voor een 18-jarige is dit waarschijnlijk geen reëel bedrag, zeker gezien het feit dat voor jongeren tot 23 jaar geen huurtoeslag mogelijk is bij een huur boven 442,46 euro per maand. Daarom wordt in deze rapportage gerekend met een huur van 550 euro, zoals dit ook in 2019 is gedaan.

Ten slotte is bij de 18-jarige gekozen voor een minder uitgebreide zorgverzekering, namelijk het Rotterdampakket Compact, met een premie van 141,73 euro per maand. Ook gaan we ervan uit dat niet voor het volledige eigen risico gereserveerd hoeft te worden (385 euro op jaarbasis), maar rekenen we met het gemiddelde eigen risico (in 2021: 246,42 euro per jaar).

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven vullen we in via een basispakket met een apart pakket voor sociale participatie. Het basispakket bestaat uit uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.

De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergeodkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket en het pakket voor sociale participatie zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid. De uitgaven voor sociale participatie staan beschreven in bijlage 1.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen.

In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als onvermijdbaar. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.

Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van het toepasselijk minimum.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten: Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven: Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.
- Huishoudelijke uitgaven: Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen en persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

Bij het gebruik van de begrotingen zijn er drie belangrijke voorwaarden: .

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden, aangevuld met ondersteuning die rekening houdt met min of meer individuele gedragsaspecten.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.

De volgende heffingskortingen (2021) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

Algemene heffingskorting

Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal 2.837 euro per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en 1.469 euro vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.

Arbeidskorting

Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal 4.205 euro per jaar.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting

Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal 2.815 euro per jaar.

Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting

Heffingskortingen voor AOW-gerechtigden. De ouderenkorting bedraagt maximaal 1.703 euro per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is 443 euro per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren (bijvoorbeeld inkomen).

De volgende toeslagen (2021) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag

Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van 31.138 euro of minder. Voor samenwonenden is deze grens 39.979 euro.

Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2021 bedraagt deze voor alleenstaanden 118.479 euro en voor paren 149.819 euro. De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal 107 euro per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal 207 euro. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Huurtoeslag

Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag van 31.340 euro per persoon is strenger dan voor de zorgtoeslag.

Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur¹ volledige huurtoeslag tot een huur van 442,46 euro. Voor een huur boven dit bedrag wordt voor een- en twee-persoonshuishoudens 65 procent van de huur tot 633,25 euro vergoed. Voor huishoudens vanaf drie personen is dit tot een huur van 678,66 euro. Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal 752,33 euro vervolgens nog 40 procent vergoed.

Kinderopvangtoeslag

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder.

Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van 8,46 euro voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van 7,27 euro voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag.

Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden. Dit is afhankelijk van het aantal uur dat men werkt.

Kindgebonden budget

Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijks, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'.

¹ De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau 237,62 euro. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor eenpersoonshuishoudens 235,80 euro en voor meerpersoonshuishoudens 233,99 euro). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

Alleenstaande ouders met een verzamelinkomen tot 21.835 euro ontvangen het maximale kindgebonden budget. Voor paren met kinderen is de inkomensgrens in 2020 flink verhoogd, deze inkomensgrens ligt nu op 38.853 euro. Na dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen. Alleenstaande ouders ontvangen meer dan paren, omdat zij recht hebben op een extra vast bedrag van 270 euro per maand. Het kindgebonden budget voor het tweede kind is lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Kinderbijslag

Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt 319,10 euro. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk 271,24 euro en 223,37 euro.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Rotterdam voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de begrotingen komen in de volgende paragrafen aan bod.

3.2.1 Lokaal kwijscheldingsbeleid

In de gemeente Rotterdam kan kwijschelding worden aangevraagd voor enkele lokale heffingen, te weten de gebruikersbelasting van de onroerendezaakbelastingen, de gebruikersbelasting van de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten en de afvalstoffenheffing. Omdat we in deze rapportage uitgaan van een huurwoning is alleen (de kwijschelding van) de afvalstoffenheffing in de berekeningen meegenomen. In 2021 is kwijschelding mogelijk voor maximaal 76,5 procent van het te betalen bedrag.

Bij het vaststellen van de kwijschelding wordt getoetst aan 100 procent van de norm op grond van de Participatiewet. Bij een inkomen boven bijstandsniveau wordt de betalingscapaciteit berekend door het inkomen te verminderen met het norminkomen. Voor AOW-gerechtigden worden verhoogde normen gehanteerd, zodat deze groep ook in aanmerking kan komen voor kwijschelding.

Er vindt een correctie plaats voor eigen uitgaven aan huur en voor nominale ziektekostenpremies exclusief eigen risico. De gemeente houdt bij de berekening van de kwijschelding geen rekening met de kosten van kinderopvang. Wanneer een aanvrager te veel ontvangen kinderopvangtoeslag terugbetaalt aan de Rijksbelastingdienst, wordt hier wel rekening mee gehouden.

In Rotterdam zijn drie waterschappen actief. In deze rapportage wordt uitgegaan van de tarieven van het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard. Bij dit waterschap is kwijschelding mogelijk voor de watersysteemheffing ingezetenen. Bij de berekening van de kwijschelding hanteert het waterschap de norm van 100 procent van de toepasselijke bijstandsnorm.

De kwijschelding van de gemeentelijke heffingen en het waterschap wordt apart berekend.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Om de financiële risico's die samenhangen met een slechte gezondheid te beperken, biedt de gemeente Rotterdam inwoners met hoge zorgkosten en een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan: het VGZ Rotterdampakket.

Bij een inkomen tot 130 procent van het wettelijk minimumloon (2.359 euro, inclusief acht procent vakantiegeld bruto per maand) verstrekt de gemeente een bijdrage in de premie van 11 euro per maand. Het eigen risico bedraagt 50 euro; de overige 335 euro is meeverzekerd. De maandpremie is 176,68 per persoon. Hierin is het meeverzekeren van het eigen risico en de gemeentelijke bijdrage al meegenomen.

Bij een hoger inkomen is de maandpremie 164,53 euro per maand. Er is in dit geval geen recht op een gemeentelijke bijdrage en het eigen risico van 385 euro per jaar is niet meeverzekerd.

Voor inwoners die geen hoge zorgkosten verwachten is er het Rotterdampakket Compact. Het VGZ Rotterdampakket Compact is voor alle Rotterdammers toegankelijk, er wordt geen onderscheid gemaakt op basis van inkomen. Het pakket kent ruime vergoedingen maar deze zijn lager dan bij het VGZ Rotterdampakket. VGZ biedt vijf procent korting op de basisverzekering. De premie van het VGZ Rotterdampakket Compact komt daarmee uit op 141,73 euro per maand. Het eigen risico is niet meeverzekerd.

In de begrotingen rekenen we met de premie van het reguliere Rotterdampakket (alleen voor de zelfstandig wonende 18-jarige wordt met het Compacte pakket gerekend). De premie is opgenomen onder de post "zorgverzekering". De post "eigen risico" is verlaagd naar 50 euro per jaar. De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.3 Individuele Inkomenstoelage

De individuele Inkomenstoelage (IIT) is bedoeld voor mensen die ouder zijn dan 21 jaar maar jonger dan de AOW leeftijd, die geen zicht hebben op inkomensverbetering. Het gaat om huishoudens die minimaal één jaar moeten rondkomen van een inkomen van maximaal 130 procent van het wettelijk minimumloon, waarbij minimumloon gelijkgesteld is aan de echtparennorm van art. 21, aanhef en onder b PW.

De hoogte van de IIT is 120 euro per jaar per huishouden.

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoelage apart gepresenteerd.

3.2.4 Stichting Meedoen in Rotterdam

Meedoen in Rotterdam helpt kinderen van 4 tot 18 jaar van ouders met een laag inkomen. De inkomensgrens bedraagt 1.600 euro voor alleenstaande ouders en 1.800 euro voor tweeoudergezinnen. Voor deze rapportage betekent dit dat de bijdragen vanuit de Stichting Meedoen worden meegerekend tot een met een inkomensniveau van 120 procent. Huishoudens met een hoger inkomen die zijn toegelaten tot een schuldsaneringstraject van de Kredietbank kunnen ook een aanvraag indienen.

Bij de stichting kunnen de volgende zaken worden aangevraagd:

- Chromebook (één per kind voor kinderen vanaf groep 5). De gemeente heeft een eigen leverancier.
- Lidmaatschap Ssula voor kinderen op basis onderwijs
- Standaard omafiets (éénmalig per kind, voor kinderen op het voortgezet onderwijs en MBO). De gemeente heeft een eigen leverancier voor de fietsen.
- Vergoeding schoolreis/werkweek.
Voorwaarden:
 - slechts éénmaal per schooljaar per kind een aanvraag indienen
 - de bijdrage die Stichting Meedoen in Rotterdam betaalt is maximaal 225 euro per kind
 - gespecificeerde rekening van school op naam van het kind waarop duidelijk staat welk deel van de ouderbijdrage bestemd is voor de schoolreis en/of werkweek
- Contributie sportclub en scouting maximaal 280 euro per jaar (alleen contributie die door Jeugdfonds Sport wordt vergoed)
- Clubkleding die bij de desbetreffende vereniging verkrijgbaar is en verplicht is bij wedstrijden komt voor maximale vergoeding van 60 euro per kind in aanmerking. Het bedrag voor de kleding en de contributie samen mag niet meer dan 280 euro bedragen.
- Kunstzinnige vorming zoals bijvoorbeeld muziek, dans en toneel maximaal 500 euro per jaar (alleen organisaties die door Jeugdfonds Cultuur worden vergoed)
- Instrumenthuur voor maximaal 100 euro per jaar
- Zwemlessen vanaf 5 jaar. De maximale vergoeding bedraagt 500 euro (zwemmen op rekening bij zwembad óf zwemvereniging). Er wordt niet rechtstreeks aan het gezin betaald.

LET OP: Er moet een keuze gemaakt worden tussen sport óf cultuur. Wel kan er naast sport of cultuur, zwemlesvergoeding worden aangevraagd.

De vergoedingen zijn als volgt in de begrotingen verrekend:

Voor kinderen van 4 tot 18 jaar is het bedrag voor lidmaatschap van een (sport)vereniging uit de post "sociale participatie" gehaald.

Bij de huishoudens met twee oudere kinderen zijn de kosten van twee fietsen en twee chromebooks uit de begroting gehaald (de aanschafprijs gedeeld door de levensduur in jaren). Dit is verrekend met de posten "vervoer" en "onderwijs".

De vergoeding van schoolreizen/ werkwerken/ kamp is verrekend met de post "onderwijs". Voor het basisonderwijs wordt uitgegaan van een vergoeding van 120 euro per jaar (dit is het bedrag dat in de begroting voor het basisonderwijs is opgenomen), voor het voortgezet onderwijs rekenen we met de maximale vergoeding van 225 euro per kind per jaar.

Lidmaatschap Ssula, instrumentenhuur, scouting en zwemlessen zijn niet in de berekeningen meegenomen, omdat hiervoor in de begrotingen ook geen kosten zijn opgenomen. Het is wel goed om de mogelijkheid van vergoeding in deze rapportage te benoemen.

3.2.5 Rotterdampas

Houders van de Rotterdampas kunnen gratis of met korting uitstapjes maken naar bijvoorbeeld de film, het zwembad, de Euromast en musea in Rotterdam, Den Haag en Delft. Ook kunnen met korting workshops, cursussen of proeflessen worden gevolgd en zijn er acties die korting bieden op een maaltijd of koffie met gebak.

Iedereen kan een Rotterdampas bestellen. Deze kost 60 euro per jaar. Er is een reductietarief voor inwoners met een laag inkomen (5 euro) , AOW-gerechtigden (20

euro) en studenten (12,50). Kinderen tot en met 17 jaar met ouders met een laag inkomen krijgen de pas gratis.

De Rotterdampas brengt ook kosten met zich mee, bijvoorbeeld voor reiskosten naar het betreffende uitje of kosten voor consumpties op de bestemming. Dit maakt het lastig om een gemiddeld bedrag te geven dat een huishouden bespaart door de aanschaf van een Rotterdampas. Daarom zijn in de begrotingen de voordelen van de Rotterdampas niet doorgerekend.

3.2.6 Jeugdtegoed

Het Jeugdtegoed is een bedrag voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar waarvan de ouders een inkomen hebben dat niet hoger is dan:

- o 110% van het sociaal minimum (bij kinderen tot en met 11 jaar) óf
- o 130% van het sociaal minimum (bij kinderen vanaf 12 jaar)

De hoogte van het Jeugdtegoed is:

- o 275 euro voor kinderen van 4 tot en met 11 jaar
- o 500 euro voor kinderen van 12 tot en met 17 jaar

Het tegoed staat op de Rotterdampas en kan worden uitgegeven in specifieke winkels.

Bij deze winkels kan men terecht voor school- en sportspullen, tablets en laptops, fietsen, kleding, boeken en tijdschriften, fiets- en vervoersartikelen, gezelschapsspellen en speelgoed, hobby-artikelen, thuiszorgproducten, dierenarts en dierenbenodigdheden.

Het is ook mogelijk (een deel van) het tegoed te besteden aan Openbaar Vervoer door een abonnement of reissaldo op de OV-chipkaart te laden.

In de begrotingen gaan we ervan uit dat het totale tegoed wordt uitgegeven.

Voor kinderen van 4 tot en met 11 jaar is het bedrag verdeeld over de posten "kleding en schoenen" (115 euro) , "vervoer" (60 euro) en "sociale participatie" (100 euro).

Voor kinderen van 12 tot en met 17 wordt ook een bedrag met de post "onderwijs" verrekend. De bijkomende onderwijskosten voor kinderen op het voortgezet onderwijs liggen veel hoger dan op het basisonderwijs: 43 euro per maand voor de onderbouw en 56 euro per maand voor de bovenbouw. Op het basisonderwijs is dit 10 euro per maand en in deze rapportage wordt er van uitgegaan dat dit bedrag volledig wordt vergoed vanuit de Stichting Meedoen in Rotterdam (zie paragraaf 3.2.4).

De 500 euro voor kinderen van 12 tot en met 17 jaar wordt als volgt verdeeld: "kleding en schoenen" (200 euro) , "vervoer" (75 euro), "sociale participatie" (100 euro) en "onderwijs" (125 euro).

3.2.7 AOW-tegoed

De gemeente Rotterdam stelt een AOW-tegoed beschikbaar voor Rotterdammers die recht hebben op AOW en een kleine beurs hebben (maximaal 110 procent van het wettelijk sociaal minimum). Dit tegoed van 450 euro per huishouden, wordt gestort op de Rotterdampas. Het AOW-tegoed is te besteden bij de aangesloten winkels en in het openbaar vervoer.

In de begrotingen wordt het AOW-tegoed verrekend met de posten "kleding en schoenen" (300 euro), "vervoer" (100 euro) en "sociale participatie" (50 euro).

Vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd hebben inwoners van de gemeente Rotterdam recht op vrij reizen met het openbaar vervoer. Deze kosten zijn daarom uit de begroting gehaald. In de post "vervoer" zijn ook de kosten voor (onderhoud en aanschaf van) een fiets opgenomen. Het gaat om een bedrag van 9,20 euro per maand. We gaan ervan uit dat deze kosten grotendeels (tot een bedrag van 100 euro per jaar) vanuit het AOW-tegoed bekostigd kunnen worden. (Het AOW-tegoed kan worden onder meer besteed worden bij diverse fietsenwinkels in Rotterdam.)

3.2.7 Bijzondere bijstand

De gemeente Rotterdam verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Uitgangspunt hierbij is dat er geen draagkracht is bij een inkomen tot 110 procent van de geldende bijstandsnorm. Van het meerinkomen tussen 110 procent en 150 procent van de geldende bijstandsnorm, wordt 50 procent als draagkracht beschouwd. Het inkomen boven 150 procent van de geldende bijstandsnorm wordt volledig als draagkracht aangemerkt.

Voor bepaalde kostensoorten, zoals woonkostentoeslag en bijstand voor bewindvoering, wordt al het inkomen boven 100 procent van de geldende bijstandsnorm als draagkracht aangemerkt.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie.

3.2.8 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot 12 jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. De gemeente kan bijzondere bijstand verlenen voor de eigen bijdrage op basis van een door de GGD vastgestelde sociaal-medische indicatie. Hiervan wordt in deze rapportage niet uitgegaan. De eigen bijdrage wordt dus volledig meegenomen.

Alleenstaande ouders met een inkomen boven bijstandsniveau zullen enkele dagen per week werken en gebruik maken van de kinderopvang. Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 en 130 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang.

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken; daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen. Wel wordt ervan uitgegaan dat acht uur per week gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang. Rotterdam heeft een peutergroep (voorschool) waar iedere Rotterdamse peuter van twee jaar tot vier jaar een aantal uren per week naar toe kan.

Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen van 110 tot en met 130 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuteropvang.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag.

Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Voor deze huishoudens geldt een inkomensafhankelijke ouderbijdrage. Voor ouders in de laagste inkomenscategorie is deze bijdrage 0,34 euro per uur. Zowel de alleenstaande ouders als de paren uit dit onderzoek vallen in deze categorie. Alleen het paar met een inkomen op 130 procent valt in een hogere inkomenscategorie en betaalt 0,47 euro per uur.

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang". De kinderopvangtoeslag die de betreffende huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

4 Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek.

Een en ander wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het saldo van inkomsten min uitgaven bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het saldo weergegeven nadat:

- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan;
- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT).

Verder is de volgende codering weergegeven:

- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje:
 - Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
 - Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering 98 euro per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, dan is er een tekort van twee euro. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand

a. Alleenstaande			inclusief inkomensstoeslag		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 98	€ -2	€ 108	€ 8	
110%	€ 140	€ 40	€ 150	€ 50	
120%	€ 220	€ 120	€ 230	€ 130	
130%	€ 305	€ 206	€ 315	€ 216	

b. Alleenstaande oudere			inclusief inkomensstoeslag		
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€ 348	€ 253			
110%	€ 379	€ 283			
120%	€ 437	€ 338			
130%	€ 522	€ 422			

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand (vervolg)

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	436	€ 266	€	446	€ 276	
110%	€	455	€ 285	€	465	€ 295	
120%	€	560	€ 382	€	570	€ 392	
130%	€	684	€ 494	€	694	€ 504	

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	324	€ 157	€	334	€ 167	
110%	€	360	€ 193	€	370	€ 203	
120%	€	494	€ 327	€	504	€ 337	
130%	€	567	€ 364	€	577	€ 374	

e. Paar zonder kinderen						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	140	€ -20	€	150	€ -10	
110%	€	228	€ 68	€	238	€ 78	
120%	€	284	€ 124	€	294	€ 134	
130%	€	339	€ 179	€	349	€ 189	

f. Ouder paar						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	451	€ 300				
110%	€	472	€ 320				
120%	€	518	€ 358				
130%	€	632	€ 472				

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	308	€ 78	€	318	€ 88	
110%	€	396	€ 166	€	406	€ 176	
120%	€	436	€ 198	€	446	€ 208	
130%	€	476	€ 225	€	486	€ 235	

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	216	€ -12	€	226	€ -2	
110%	€	303	€ 76	€	313	€ 86	
120%	€	358	€ 131	€	368	€ 141	
130%	€	351 ↓	€ 87 ↓	€	361 ↓	€ 97 ↓	

i. Zelfstandig wonende 18-jarige						inclusief inkomensvoet	
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
bijstand	€	-938	€ -1.038				
minimumloon	€	-403	€ -502				
studiefinanciering	€	-512	€ -612				

4.2 Bestedingsruimte

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Uit de tweede kolom ('saldo na basispakket') blijkt dat op één na alle onderzochte huishoudens voldoende inkomsten hebben om de uitgaven uit het basispakket te betalen. Dit geldt alleen niet voor de 18-jarige die op zichzelf woont.

Uit tabel 1 en de begrotingen (zie bijlage 2) wordt duidelijk dat het feitelijk onmogelijk is voor een jongere om met een bijstandsuitkering, of zelfs met het minimumjeugdloon, zelfstandig te wonen. Zelfs het basispakket is op geen van de onderzochte inkomensniveaus te bekostigen. Met alleen de bijstandsuitkering voor een 18-jarige komt de 18-jarige 938 euro per maand tekort.

Daarbij gaan we er in de begroting van uit dat ook 18-jarigen -net als andere huishoudens- reserveren voor het vervangen van apparaten en meubels (de post "inventaris" in de begroting) en voor het onderhoud van de woning. Het is niet onaannemelijk dat dit bij de 18-jarige in een (kleine) woonruimte minder gebeurt dan bij de andere huishoudens. Maar ook als hier niets voor opzij zou worden gezet -waarmee de uitgaven 92 euro per maand lager zouden uitvallen- ontstaat er in alle drie de situaties (bijstandsuitkering, minimumloon en studiefinanciering) een maandelijks tekort.

4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie

a. Alleenstaande

Een alleenstaande met een bijstandsuitkering heeft nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan een tekort van twee euro. Vanaf een inkomensniveau van 110 procent wordt het saldo positief.

b. Alleenstaande oudere

Bij een alleenstaande oudere is het saldo hoger dan bij een alleenstaande onder de AOW-leeftijd. Dat komt omdat de AOW-uitkering hoger is dan de bijstandsuitkering en doordat de bijstandsuitkering vanaf de AOW-leeftijd hoger is dan onder de AOW-leeftijd. We gaan voor ouderen weliswaar uit van iets hogere uitgaven voor energie en niet-vergoede ziektekosten (zelfzorgmiddelen), maar die worden enigszins gedempt door iets lagere uitgaven aan verzekeringen en vervoer.

c. Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)

Het eenoudergezin met 2 jongere kinderen heeft ruim voldoende bestedingsruimte om naast alle uitgaven uit het basispakket alle uitgaven uit het pakket voor sociale participatie te kunnen doen.

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Ook het eenoudergezin met kinderen van 14 en 16 jaar kan zowel het basispakket als de kosten voor sociale participatie bekostigen. De bestedingsruimte per maand is lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer.

De hogere uitgaven van oudere kinderen worden enigszins gecompenseerd door iets hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget).

e. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen heeft op bijstandsniveau een tekort van 20 euro. Op 110 procent wordt het saldo positief met 68 euro.

Een belangrijke oorzaak van de lage bestedingsruimte ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande.

f. Ouder paar

Het oudere paar heeft niet met tekorten op de begroting te maken. Met alleen een AOW-uitkering is er een bestedingsruimte van 300 euro per maand, dit loopt op naar 472 euro op 130 procent.

Anders dan bij de alleenstaande en het paar onder de AOW-gerechtigde leeftijd, ligt de bestedingsruimte van het oudere paar nog iets hoger dan die van de alleenstaande oudere. Dit komt doordat de gemeente Rotterdam enkele vergoedingen kent voor ouderen (gratis openbaar vervoer en het AOW-tegoed), die individueel, en dus niet per huishouden, worden toegekend. De kosten per volwassene nemen dus af, terwijl het paar wel kan profiteren van schaalvoordelen, ten opzichte van een alleenstaande. Bovendien is het verschil tussen AOW en bijstand in euro's groter bij het paar dan bij de alleenstaande.

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen heeft bij geen van de onderzochte inkomensniveaus te maken met een tekort. Met alleen een bijstandsuitkering is er een bestedingsruimte van 78 euro per maand, dit loopt op naar 225 euro op 130 procent.

Dat het paar met jonge kinderen niet te maken heeft met een tekort en het paar zonder kinderen wel, komt doordat de landelijke toeslagen (kinderbijslag en het kindgebonden budget) plus de gemeentelijke ondersteuning (Stichting Meedoen en het Jeugdtegoed) de extra kosten van de 2 jonge kinderen meer dan compenseren.

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveau de maandbegroting niet rondkrijgen. Er is sprake van een maandelijks tekort van 12 euro. Vanaf 110 procent wordt het saldo positief.

De bestedingsruimte is op alle onderzochte inkomensniveaus lager dan voor het paar maar jonge kinderen. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget wegen niet op tegen de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen, aan onder meer onderwijs, voeding en kleding. Ook de vergoedingen voor kinderen uit het minimabeleid (die in zijn totaliteit voor oudere kinderen hoger liggen dan voor jonge kinderen) kunnen dit niet compenseren.

i. Zelfstandig wonende 18-jarige

Zoals in paragraaf 4.2.1 is opgemerkt, heeft een zelfstandig wonende 18-jarige te weinig financiële middelen om het basispakket te bekostigen. Als daar de kosten voor sociale participatie nog bijkomen, worden deze tekorten alleen maar groter.

Met alleen een bijstandsuitkering is er een tekort van ruim 1.000 euro. Maar ook wanneer deze jongeren een fulltime baan heeft en daarmee het minimumjeugdloon verdient of wanneer hij studeert en studiefinanciering ontvangt is er een ruim tekort.

Voor jongeren tot 23 jaar is geen huurtoeslag mogelijk bij een huur boven 442,46 euro per maand. Omdat in deze rapportage wordt gerekend met een huur van 550 euro, is er dus geen recht op huurtoeslag, wat een groot deel van de tekorten verklaart. Er is daarom ook gekeken hoe de begroting eruit zou zien wanneer gekozen zou zijn voor een huur van 400 euro, waarbij wel huurtoeslag mogelijk is. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in begroting j. in bijlage 2. Uit deze begroting valt af te lezen dat ook bij een huur van 400 euro de 18-jarige de maandbegroting niet rond krijgt. Met alleen een bijstandsuitkering is het tekort 726 euro per maand, bij een inkomen uit studiefinanciering is het tekort 300 euro en als de 18-jarige het minimumjeugdloon verdient is er een tekort van 190 euro.

4.3 Armoedeval

Uitstroomval

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau.

In de gemeente Rotterdam doet dit zich bij geen van de onderzochte huishoudtypen voor.

Doorstroomval

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau.

De enige doorstroomval die in dit onderzoek zichtbaar wordt is bij het paar met oudere kinderen: op 130 procent is de bestedingsruimte lager dan op 120 procent.

Deze doorstroomval is al zichtbaar na invulling van alleen het basispakket. Oorzaken hiervan zijn de lagere huur- en zorgtoeslag en het wegvallen van het recht op de vergoedingen vanuit de Stichting Meedoen Rotterdam, te weten de vergoeding voor een chromebook, voor een voor een fiets en voor een schoolreis/ werkweek.

Als ook naar de kosten voor sociale participatie wordt gekeken wordt de doorstroomval groter. De kosten voor sociale participatie nemen toe op 130 procent, omdat bij dat inkomen ook geen recht meer is op de vergoeding van een sportvereniging vanuit de Stichting Meedoen.

Naast de Stichting Meedoen, kent de gemeente Rotterdam voor huishoudens met kinderen ook het Jeugdtegoed. Het tegoed staat op de Rotterdampas en kan worden uitgegeven in specifieke winkels. Voor kinderen van 4 tot en met 11 jaar bedraagt het Jeugdtegoed 275 euro per jaar, voor kinderen vanaf 12 tot 18 jaar is dit 500 euro. Bovendien geldt voor oudere kinderen een hogere inkomensgrens, namelijk 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

Het is daarom interessant om te bekijken of huishoudens met oudere kinderen te maken krijgen met een doorstroomval op 140 procent. Naast het wegvallen van het Jeugdtegoed, is er geen recht meer op een gemeentelijke bijdrage in de premie van de collectieve zorgverzekering en het eigen risico is niet langer meeverzekerd. Bij een inkomen boven 130 procent bedraagt de maandpremie 164,53 euro per maand.

Tabel 2. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand, inclusief 140 procent, bij huishoudens met oudere kinderen

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	324	€ 157	€	334	€ 167	
110%	€	360	€ 193	€	370	€ 203	
120%	€	494	€ 327	€	504	€ 337	
130%	€	567	€ 364	€	577	€ 374	
140%	€	898	€ 678	€	898	€ 678	

h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	216	€ -12	€	226	€ -2	
110%	€	303	€ 76	€	313	€ 86	
120%	€	358	€ 131	€	368	€ 141	
130%	€	351 ↓	€ 87 ↓	€	361 ↓	€ 97 ↓	
140%	€	319 ↓	€ 38 ↓	€	319 ↓	€ 38 ↓	

Uit tabel 2 blijkt dat eenoudergezinnen met oudere kinderen niet te maken krijgen met een doorstroomval op 140 procent, ondanks het wegvallen van het Jeugdtegoed en de hogere uitgaven aan de zorgverzekering (met name de reservering voor het eigen risico). Paren met oudere kinderen krijgen wel met een doorstroomval te maken. Dit komt doordat niet alleen gemeentelijke vergoedingen wegvallen. Ook landelijke toeslagen, te weten de huurtoeslag en de zorgtoeslag, vallen lager uit. Voor alleenstaande ouders blijven deze toeslagen op 140 procent gelijk aan 130 procent.

4.4 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Rotterdam, die gedurende 1 jaar of langer van een inkomen moeten leven dat niet hoger is dan 130 procent van het wettelijk minimumloon, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoeslag (IIT). De hoogte van de toeslag is 120 euro per jaar per huishouden. In de twee kolommen rechts in tabel 1 is het saldo opgenomen inclusief IIT.

Uit de tabel valt af te lezen dat een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een inkomen op bijstandsniveau en recht op IIT, maandelijks 108 euro over houdt nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als ook alle uitgaven uit het restpakket zijn gedaan resteert een bedrag van acht euro. Hiermee is het tekort dat een alleenstaande jonger dan AOW-leeftijd had zonder IIT (van twee euro) omgeslagen naar een positief saldo.

De tekorten van het paar zonder kinderen en het paar met oudere kinderen blijven bestaan maar worden door de extra inkomenstoeslag iets kleiner.

5 Vergelijking 2019 - 2021

De gemeente Rotterdam heeft in 2019 ook een minima-effectrapportage laten uitvoeren. In dit hoofdstuk wordt een vergelijking gemaakt tussen de uitkomsten van twee jaar geleden met de resultaten van dit jaar.

5.1 Aanpassingen van de begrotingen

In tabel 3 zijn de saldi van de inkomsten en uitgaven over de jaren 2019 en 2021 naast elkaar gezet. In de laatste twee kolommen zijn de verschillen tussen beide jaren weergegeven.

Bij het lezen van deze tabel moet het volgende in gedachten worden gehouden:

De bedragen van de verschillende uitgavenposten worden jaarlijks geactualiseerd. Bij een vergelijking tussen 2019 en 2021 valt op dat de kosten voor telefoon, televisie, internet, voor overige verzekeringen en voor onderwijs in 2021 hoger liggen. Anderzijds is de belasting op elektriciteit verlaagd, waarmee de kosten voor deze post ruim 20 euro per maand lager liggen dan in 2019.

Naast de veranderingen die het Nibud jaarlijks in de voorbeeldbegrotingen doorvoert, zijn er ook enkele bedragen aangepast die samenhangen met (beleids)keuzes van de gemeente Rotterdam:

- In de eerste plaats werd in 2019 gerekend met lagere huren: 550 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 642 euro voor meerpersoonshuishoudens. In 2021 rekenen we met de grenzen van het passend toewijzen, wat neerkomt op 633 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 678 euro voor meerpersoonshuishoudens. Deze verschillen worden gedeeltelijk gecompenseerd door de huurtoeslag; uiteindelijk resulteert dit in verschillen van 32 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 16 euro voor meerpersoonshuishoudens (op bijstandsniveau).
- Ten tweede is de premie van de collectieve zorgverzekering in 2021 hoger dan in 2019. De premie van het Rotterdampakket bedroeg in 2019 166,33 euro per maand. In 2021 bedraagt de premie 176,68 euro. Dit is 10,35 euro per persoon meer dan in 2019.
- De kwijscheldingsgrondslag is gewijzigd: in 2019 was kwijschelding mogelijk voor 75 procent van de afvalstoffenheffing, in 2021 is dit 76,5 procent. Deze wijziging heeft echter minimale gevolgen voor de begrotingen, van hooguit een euro per huishouden.
- Ten slotte is het minimabeleid van de gemeente Rotterdam op enkele punten aangepast. Zo kon voor oudere kinderen in 2019 een aanvraag ingediend worden voor ófwel een fiets, ófwel een laptop. In 2021 kunnen beide aangevraagd worden. Een andere in het oog springende wijziging is de hoogte van het Jeugdtegoed voor kinderen tussen de 12 en 18 jaar. Dit tegoed is in 2021 met 100 euro per jaar verhoogd. Bovendien is de inkomensgrens voor deze leeftijdsgroep verhoogd van 110 procent naar 130 procent van het sociaal minimum.

Voor de hoogte van de bijstandsuitkering, de AOW-uitkering en de toeslagen hanteren we de bedragen zoals die in elk van de afzonderlijke jaren gelden. De betreffende inkomsten vergelijken we exclusief de individuele inkomensvoet.

Tabel 3. Vergelijking saldo inkomsten min uitgaven 2021 – 2019

a. Alleenstaande		2021		2019		Verschil 2021-2019	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	98	€ -2	€ 67	€ -26	€ 31	€ 24
110%	€	140	€ 40	€ 90	€ -4	€ 50	€ 44
120%	€	220	€ 120	€ 181	€ 88	€ 39	€ 33
130%	€	305	€ 206	€ 254	€ 160	€ 52	€ 46

b. Alleenstaande oudere		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	348	€ 253	€ 287	€ 197	€ 62	€ 56
110%	€	379	€ 283	€ 334	€ 245	€ 44	€ 38
120%	€	437	€ 338	€ 390	€ 297	€ 47	€ 41
130%	€	522	€ 422	€ 461	€ 367	€ 61	€ 55

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	436	€ 266	€ 368	€ 209	€ 68	€ 57
110%	€	455	€ 285	€ 384	€ 225	€ 71	€ 59
120%	€	560	€ 382	€ 484	€ 317	€ 76	€ 65
130%	€	684	€ 494	€ 608	€ 429	€ 76	€ 64

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	324	€ 157	€ 249	€ 94	€ 75	€ 63
110%	€	360	€ 193	€ 281	€ 126	€ 78	€ 67
120%	€	494	€ 327	€ 360	€ 188	€ 135	€ 139
130%	€	567	€ 364	€ 384	€ 177 ↓	€ 183	€ 186

e. Paar zonder kinderen		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	140	€ -20	€ 92	€ -58	€ 48	€ 38
110%	€	228	€ 68	€ 149	€ -1	€ 79	€ 69
120%	€	284	€ 124	€ 224	€ 74	€ 60	€ 50
130%	€	339	€ 179	€ 270	€ 120	€ 68	€ 59

f. Ouder paar		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	451	€ 300	€ 384	€ 242	€ 67	€ 57
110%	€	472	€ 320	€ 432	€ 290	€ 40	€ 30
120%	€	518	€ 358	€ 468	€ 318	€ 50	€ 40
130%	€	632	€ 472	€ 571	€ 421	€ 61	€ 51

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	308	€ 78	€ 213	€ -2	€ 95	€ 80
110%	€	396	€ 166	€ 294	€ 79	€ 102	€ 87
120%	€	436	€ 198	€ 316	€ 92	€ 120	€ 105
130%	€	476	€ 225	€ 336	€ 101	€ 140	€ 125

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie		na basispakket en participatie	
		na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
100%	€	216	€ -12	€ 108	€ -104	€ 108	€ 92
110%	€	303	€ 76	€ 188	€ -23	€ 115	€ 99
120%	€	358	€ 131	€ 174 ↓	€ -55 ↓	€ 184	€ 185
130%	€	351 ↓	€ 87 ↓	€ 155 ↓	€ -108 ↓	€ 196	€ 196

5.2 Vergelijking van de resultaten

Vergelijking bestedingsruimte

Uit tabel 3 valt af te lezen dat alle onderzochte huishoudtypen er op alle onderzochte inkomensniveaus op vooruit zijn gegaan. Dit geldt als alleen de kosten uit het basispakket zijn bekostigd én als zowel de kosten uit het basispakket als de kosten voor sociale participatie zijn gedaan.

De hogere bestedingsruimte in 2021 wordt voornamelijk veroorzaakt door de inkomstenkant. Zoals hierboven aangegeven zijn er qua uitgaven enkele verschuivingen, sommige posten zijn iets duurder, andere iets goedkoper dan in 2019. Voor gezinnen met oudere kinderen is bovendien het gemeentelijk minimabeleid in gunstige zin aangepast. Alles bij elkaar genomen nemen de uitgaven in 2021 wel toe, vergeleken met 2019, maar zijn de inkomsten harder gestegen.

Aan de inkomstenkant zijn zowel de uitkeringen als de landelijke toeslagen hoger geworden:

- De bijstandsuitkering voor een alleenstaande (ouder) is gestegen van 1.026 euro in 2019 naar 1.075 euro in 2021. Voor een paar steeg de bijstand van 1.465 euro naar 1.536 euro.
- De zorgtoeslag is voor een alleenstaande met 8 euro gestegen en voor een paar met 15 euro.
- Ook het kindgebonden budget nam met enkele euro's toe. Bovendien is in 2020 de grens waarop het kindgebonden budget wordt afgebouwd flink verhoogd. In 2021 blijft het kindgebonden budget op alle onderzochte inkomensniveaus gelijk; in 2019 werd dit voor alleenstaande ouders afgebouwd vanaf 130 procent en voor paren werd het kindgebonden budget zelfs op 120 procent al lager.
- De toename van de huurtoeslag hangt uiteraard samen met de hogere huur waarmee in 2021 is gerekend.

Al met al zijn werkenden (met een inkomen vanaf 120 procent) met oudere kinderen er het meest op vooruit gegaan. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de hogere inkomensgrens van het Jeugdtegoed en de verhoging van de grens waarop het kindgebonden budget wordt afgebouwd.

Vergelijking armoedevallen

In 2019 waren enkele armoedevallen zichtbaar die zich in 2021 niet meer voordoen. Het gaat om het eenoudergezin met oudere kinderen op 130 procent en het paar met oudere kinderen op 120 procent.

Het eenoudergezin met oudere kinderen had in 2019 op 130 procent van de norm minder bestedingsruimte dan op 120 procent. Dit werd veroorzaakt door de afbouw van landelijke toeslagen en het wegvallen van de vergoedingen vanuit de Stichting Meedoen. In 2021 blijven de landelijke toeslagen van alleenstaande ouders op alle onderzochte inkomensniveaus gelijk. Hierdoor is in 2021 geen doorstroomval zichtbaar op 130 procent.

De doorstroomval op 120 procent bij het paar met oudere kinderen in 2019 werd veroorzaakt door enerzijds de afbouw van landelijke toeslagen (huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget) en anderzijds door het wegvallen van het Jeugdtegoed.

In 2021 nemen de zorgtoeslag en de huurtoeslag in gelijke mate af (vergeleken met 2019), maar het kindgebonden budget blijft op 120 procent gelijk. Nog belangrijker is dat er in 2021 op 120 procent nog steeds recht is op het Jeugdtoeslag. Hiermee wordt een doorstroomval voorkomen.

Ook op 130 procent had dit huishouden in 2019 met een doorstroomval te maken. In 2021 is dit nog steeds het geval. De oorzaak is in beide jaren hetzelfde: de afbouw van de zorgtoeslag en de huurtoeslag en het wegvallen van de vergoedingen vanuit de Stichting Meedoen.

Omdat oudere kinderen in 2021 op 130 procent nog wel recht hebben op het Jeugdtoeslag, is de armoedeval in dit jaar wel kleiner dan in 2019. In 2019 had het paar met oudere kinderen op 130 procent te maken met een uitstroomval (de bestedingsruimte op 130 procent was lager dan op bijstandsniveau), terwijl in 2021 alleen sprake is voor een doorstroomval (de bestedingsruimte op 130 procent is lager dan op 120 procent).

Vergelijking zelfstandig wonende 18-jarige

Voor de zelfstandig wonende 18-jarige is niet gekeken naar opeenvolgende inkomensniveaus, maar zijn drie aparte situaties met elkaar vergeleken: bijstand, minimumloon en studiefinanciering.

Tabel 4. Vergelijking saldo inkomsten min uitgaven 2021 – 2019 zelfstandig wonende 18-jarige

i. Zelfstandig wonende 18-jarige	2021		2019		verschil 2021 - 2019	
	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie	na basispakket	na basispakket en participatie
Bijstand	€ -938	€ -1.038	€ -940	€ -1.033	€ 2	€ -5
Minimumloon	€ -403	€ -502	€ -506	€ -600	€ 103	€ 98
Studiefinanciering	€ -512	€ -612	€ -521	€ -614	€ 9	€ 2

De financiële situatie van een 18-jarige met bijstand of met studiefinanciering is in de afgelopen twee jaar nauwelijks veranderd, er zijn enkele euro's verschil.

Wel valt op dat het de werkende 18-jarige, die het minimumjeugdloon verdient, er flink op vooruit gegaan is. Dit is volledig toe te schrijven aan de hoogte van dat minimumloon, dat steeg van 752 euro netto per maand in 2019 naar 867 euro in 2021.

Ondanks deze stijging blijft het voor een 18-jarige die het minimumloon verdient onmogelijk om de maandbegroting rond te krijgen. Als alleen wordt gekeken naar het basispakket is er een maandelijks tekort van ruim 400 euro.

6 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minimabeleid van de gemeente Rotterdam.

6.1 Conclusies

Welke huishoudens hebben het moeilijk?

De gemeente Rotterdam kent een ruimhartig minimabeleid, dat zich vooral richt op gezinnen met kinderen. Dit is terug te zien in de bestedingsruimte van deze huishoudens: de onderzochte huishoudens met kinderen hebben op geen van de inkomensniveaus met tekorten te maken. De enige uitzondering zijn de paren met oudere kinderen op bijstandsniveau; als zij de uitgaven voor zowel het basispakket als voor sociale participatie willen bekostigen komen zij 12 euro te kort.

De belangrijkste oorzaak van dit tekort ligt in het feit dat paren de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.

Daarnaast drukken met name oudere kinderen sterk op de begroting. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door (leeftijdsafhankelijke) kindgebonden toeslagen.

De overige tekorten die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen doen zich voor bij huishoudens zonder kinderen. Alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd hebben, als alle uitgaven uit het basispakket én alle uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan, twee euro per maand tekort bij een inkomen op bijstandsniveau. Op de inkomensniveaus daarboven is het saldo weliswaar positief, maar met 40 euro bij een inkomensniveau van 110 procent, nog steeds niet heel ruim. Dat maakt dit huishouden erg kwetsbaar. Als er sprake is van persoonlijk onvermijdbare uitgaven, zoals onverwachte zorgkosten, een hogere huur, etc., dan zal dit al snel leiden tot een (groter) tekort.

Ook het paar zonder kinderen kan op bijstandsniveau de begroting niet rond krijgen. Voor beide huishoudtypen (alleenstaanden en paren zonder kinderen) geldt dat er naast de kwijtschelding van lokale lasten en de collectieve zorgverzekering geen gemeentelijke regelingen zijn waar zij een beroep op kunnen doen. Zij moeten dus al hun uitgaven, ook die voor sociale participatie, zelf bekostigen en met een inkomen op bijstandsniveau lukt dit niet.

Jongvolwassenen (18-jarigen) zijn niet in staat om zelfstandig te wonen zonder maandelijks te kort te komen, of ze nu de toepasselijke bijstandsuitkering ontvangen, studeren, of werken en daarmee het minimumloon verdienen.

De tekorten die zich bij een 18-jarige voordoen zijn dusdanig groot, dat deze waarschijnlijk niet via het gemeentelijk minimabeleid te repareren zijn.

Het Nibud raadt de gemeente aan ervoor te zorgen dat er voldoende betaalbare woonruimte beschikbaar is voor jongvolwassenen. Daarbij is het bijna onvermijdelijk dat een jongvolwassene met andere (leeftijdsgenoten) in een huis woont, om zo kosten te kunnen delen.

Daarnaast adviseert het Nibud de gemeente om 18-jarigen te stimuleren een opleiding te volgen. Dit lost de tekorten op de korte termijn niet op: uit dit rapport blijkt dat ook studerende jongeren die zelfstandig (moeten) wonen niet rond kunnen komen. Echter, op de lange termijn zal dit een positieve invloed hebben op de financiële situatie van jongeren: de kans wordt groter dat zij niet afhankelijk worden van de bijstand en in de toekomst meer kunnen verdienen dan het minimumloon.

Ten slotte kan in dit verband gewezen worden op de onderhoudsplicht van ouders voor hun kinderen tot 21 jaar. Dit betekent dat ouders verantwoordelijk zijn voor onderdak, kleding, voeding, scholing en medische hulp voor hun kinderen. Niet alle ouders zullen echter in staat zijn de tekorten van hun kinderen, zoals in deze rapportage doorgerekend, aan te vullen.

Welke huishoudens kennen armoedevallen?

Bij geen van de onderzochte huishoudtypen doet zich een uitstroomval voor. Dat wil zeggen dat er geen huishoudens zijn die op een bepaald inkomensniveau minder overhouden dan op bijstandsniveau.

Een doorstroomval (als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau) doet zich voor bij het paar met twee oudere kinderen; deze huishoudens hebben op 130 procent minder bestedingsruimte dan op 120 procent. Dit komt doordat deze huishoudens op 130 procent niet meer in aanmerking komen voor de vergoedingen vanuit de Stichting Meedoen Rotterdam. Bovendien worden enkele landelijke toeslagen, te weten de zorgtoeslag en de huurtoeslag, op 130 procent verder afgebouwd.

Als we ook naar een inkomensniveau van 140 procent kijken, dan wordt ook daar een doorstroomval zichtbaar bij het paar met oudere kinderen. Door het wegvallen van het Jeugdtogoed en enkele voordelen van de collectieve zorgverzekering is de bestedingsruimte op 140 procent lager dan op 130 procent. Ook worden de huurtoeslag en de zorgtoeslag nog verder afgebouwd.

Het voorkómen deze doorstroomvallen is lastig. De gemeente zou ervoor kunnen kiezen om (enkele) vergoedingen voor kinderen getrapt af te bouwen. Maar feitelijk werkt de gemeente al met een dergelijke constructie, door de vergoedingen van de Stichting Meedoen door te laten lopen tot 120 procent en het Jeugdtogoed ook toe te kennen aan kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 130 procent.

Bovendien werd hierboven al aangegeven dat de genoemde doorstroomvallen niet alleen veroorzaakt worden door de grenzen van het gemeentelijk minimabeleid, maar ook de afbouw van landelijke toeslagen. Zou de gemeente de genoemde uitstroomvallen (veroorzaakt door het wegvallen van gemeentelijke regelingen) willen repareren, dan moet tegelijkertijd de afbouw van landelijke toeslagen gecorrigeerd worden. Wanneer op enig moment wijzigingen optreden in de (afbouw van) landelijke toeslagen, zal bovendien het gemeentelijk beleid hier op moeten worden afgestemd.

6.2 Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen

De gemeente Rotterdam kent een ruimhartig minimabeleid: veel van de onderzochte huishoudtypen kunnen de maandbegroting rond krijgen. Alleen de alleenstaande, het paar zonder kinderen en het paar met oudere kinderen kunnen op bijstandsniveau niet het basispakket plus de kosten voor sociale participatie bekostigen.

Hierbij moet de gemeente het volgende goed ik het oog houden. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dat is echter niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid.²

Gemeenten kunnen het gebruik van lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen.

Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Rotterdam te bieden heeft en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen.

Om het niet-gebruik te verminderen, kunnen gemeenten ook de wijkteams inzetten. De wijkteams bestaan uit professionals met een verschillende achtergrond en expertise. In hun gesprekken met inwoners blijken wijkteams veel te maken te hebben met financiële problemen van burgers. Om de kwaliteit van de hulpverlening te waarborgen tijdens keukentafelgesprekken, is het wenselijk dat de professionals binnen het wijkteam op de hoogte zijn van alle inkomensondersteunende maatregelen die de gemeente Rotterdam te bieden heeft.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod.

Help energielasten verlagen

Het is te verwachten dat de energielasten een groter deel van de woonlasten en daarmee van de totale begroting van minima gaan innemen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen, waardoor ze ook een hoger verbruik dan gemiddeld hebben. Ook de toekomstige energietransitie zal de nodige kosten met zich meebrengen. Voor bewoners van een huurwoning is nog onduidelijk of de

² Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen, Amsterdam: SEO. te downloaden op www.overheid.nl, of <https://www.cpb.nl/gebruik-en-niet-gebruik-van-toeslagen-in-nederland>

woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente hier aandacht voor te hebben.

Huishoudens met een laag inkomen zouden hulp van energieadviseurs of gratis/ goedkope energieboxen aangeboden kunnen krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn, terwijl ze een snelle terugverdiendtijd hebben, zijn dan het meest effectief.

Houd bij de berekening van de kwijtschelding rekening met overige belastingen

Om voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en waterschapslasten in aanmerking te komen hanteren zowel de gemeente als het waterschap een kwijtscheldingsnorm van 100 procent. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent. Voor beide (gemeente en waterschap) wordt de betalingscapaciteit apart berekend. Hiermee wordt er van uitgegaan dat het huishouden twee maal over de betalingscapaciteit beschikt, wat uiteraard niet zo is. De gemeente heeft de mogelijkheid de betalingscapaciteit op een andere wijze te berekenen: de regelgeving (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, URIW 1990) is zodanig dat bij de berekening van de betalingscapaciteit rekening kan worden gehouden met meerdere belastingaanslagen.³ Het Nibud adviseert de gemeente samenwerking met de waterschappen te zoeken om te voorkomen dat inwoners hun betalingscapaciteit twee keer moeten inzetten.

Onderzoek de mogelijkheid om sociale participatie voor volwassenen te vergoeden

De gemeente Rotterdam zet sterk in op de ondersteuning van kinderen: zowel vanuit de Stichting Meedoen als vanuit het Jeugdtegoed zijn diverse vergoedingen mogelijk, onder andere voor (sport)kleding en het lidmaatschap van een vereniging. Dit is een extra stimulans om kinderen deel te laten nemen aan sportieve en culturele activiteiten. Ook is een vergoeding mogelijk voor schoolgerelateerde kosten. Het Nibud beoordeelt dit als zeer positief.

Voor volwassenen kent de gemeente Rotterdam geen tegemoetkoming voor sportieve of culturele activiteiten. Echter, ook voor volwassenen is sociale participatie belangrijk. Sociale uitsluiting kan zo worden tegengegaan, wat de kansen op de arbeidsmarkt zou kunnen vergroten. Financiële ondersteuning voor volwassenen kan hier een positieve rol spelen. Ook voor jongvolwassenen, die met grote tekorten op de begroting te maken hebben, zal een tegemoetkoming voor sociale participatie een grote steun in de rug zijn.

Daarom adviseert het Nibud om ook aan inwoners vanaf 18 jaar een vergoeding voor sociale participatie te verstrekken. Alleenstaanden, paren zonder kinderen en paren met oudere kinderen kunnen op bijstandsniveau de kosten voor sociale participatie niet bekostigen (het basispakket lukt wel). Wanneer de gemeente voor volwassenen met een inkomen op bijstandsniveau bijvoorbeeld het lidmaatschap van een (sport)vereniging zou vergoeden, dan zouden alle in dit onderzoek gevonden tekorten zich niet meer voordoen. In dit onderzoek gaan we uit van een contributie van 18,50 euro per maand (zie bijlage 1, uitgaven aan sociale participatie). Vergoeding van dit bedrag leidt bij de meeste huishoudens niet tot een armoedeval op 110 procent. Alleen de bestedingsruimte van het oudere paar zou op AOW-niveau hoger komen te liggen dan op 110 procent van de norm.

³ De regeling waar hier naar verwezen wordt is te vinden in art. 15, lid 1, onderdeel a van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Verhoog de individuele inkomenstoeslag

In de gemeente Rotterdam kunnen huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd, die gedurende minimaal een jaar een inkomen ontvangen van maximaal 130 procent van het wettelijk minimumloon, in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag.

De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Huishoudens met een laag inkomen zullen, als dat nodig is, in eerste instantie bezuinigen op de reserveringsuitgaven, omdat deze niet elke maand terugkomen. Wanneer dit huishouden dan plotseling voor een grote uitgave komt te staan, zal het schulden moeten gaan maken. De IIT biedt dan een goed vangnet. Het Nibud adviseert deze regeling in stand te houden.

De hoogte van de IIT bedraagt 120 euro per huishouden per jaar. In vergelijking met andere gemeenten is dit bedrag aan de lage kant. Wanneer de gemeente het bedrag niet per huishouden, maar per (volwassen) persoon zou toekennen, zouden geen van de onderzochte huishoudens die in aanmerking komen voor IIT nog met een tekort te maken hebben.

Eventueel zou de gemeente de kosten van deze verhoging kunnen compenseren door de inkomensgrens voor de IIT te verlagen. Deze ligt nu op 130 procent van het wettelijk minimumloon en is daarmee juist hoger dan in veel andere gemeenten.

Bijlage 1 |

Bijlage 2 | Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2021.

De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en zo nodig aangepast.

Basispakket

Huur

Er is gerekend met een huur van 633 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 678 euro voor meerpersoonshuishoudens. Voor de 18-jarige is uitgegaan van een huur van 550 euro.

Energie

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld verbruik naar huishoudtype met een opslag voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd en voor de huishoudens met een zorgvraag. Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 500 MB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor de basisverzekering wordt uitgegaan van een naturaverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering (incl. tand) gehanteerd.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor 2018-2019. Het betreffen onder andere de vrijwillige ouderbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang

Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we ervan uit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van een dagdeel per week peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week kinderopvang. Voor paren gaan we op elk inkomensniveau uit van een dagdeel per week peuteropvang.

Vervoerskosten

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend maar gelden de kosten voor het collectieve vervoer (belbus).

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk

We houden rekening met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor houden we een vast bedrag aan.

Ouderen hebben geen werkgerelateerde kosten. Om de vergelijking tussen de huishoudtypen juist te laten verlopen, wordt bij ouderen de post vervoer verhoogd.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inventaris en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en eigen onderzoek.

Niet-vergoede ziektekosten

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen, waaronder sociale participatie.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	12,00
per persoon vanaf 12 jaar	18,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,00
per huishouden	12,00
Op bezoek gaan	
per persoon	6,00
Vakantie/uitgaan	
per persoon	18,50
per huishouden	25,00
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	8,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2021

Bijlage 3 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1075	1183	1291	1398
zorgtoeslag	107	107	107	107
huurtoeslag	328	328	328	306
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1510	1618	1726	1811
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
gas	74	74	74	74
elektriciteit	11	11	11	11
water	9	9	9	9
<i>gemeentelijke heffingen</i>	6 •	6 •	24	24
<i>waterschapsheffingen</i>	4 •	4 •	13	13
telefoon, televisie, internet	61	61	61	61
zorgverzekering	177	177	177	177
overige verzekeringen	24	24	24	24
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	1018	1083	1111	1111
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	51	51	51	51
inventaris	67	67	67	67
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	8	8	8	8
eigen risico zorgverzekering	4	4	4	4
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	155	155	155	155
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	212	212	212	212
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	240	240	240	240
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1412	1478	1506	1506
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	98	140	220	305
SOCIALE PARTICIPATIE	100	100	100	100
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-2	40	120	206

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

- Verminderd met de kwijschelding
- Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1285	1316	1435	1555
zorgtoeslag	107	107	107	107
huurtoeslag	330	330	330	295
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1722	1753	1872	1957
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
gas	82	82	82	82
elektriciteit	13	13	13	13
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	6 •	6 •	24	24
waterschapshoeffingen	4 •	4 •	13	13
telefoon, televisie, internet	61	61	61	61
zorgverzekering	177	177	177	177
overige verzekeringen	14	14	14	14
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	1 ••	1 ••	10 ••	10 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1003	1003	1039	1039
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	26 ••	26 ••	51	51
inventaris	67	67	67	67
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	4	4	4	4
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	133	133	158	158
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	211	211	211	211
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	17	17	17	17
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	238	238	238	238
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1374	1374	1435	1435
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	348	379	437	522
SOCIALE PARTICIPATIE	96 ••	96 ••	100	100
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	253	283	338	422

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1075	1414	1540	1665
zorgtoeslag	107	107	107	107
huurtoeslag	357	357	357	357
kinderbijslag	148	148	148	148
kindgebonden budget	455	185	185	185
kinderopvangtoeslag	0	704	1056	1056
voorlopige aanslag	0	66	75	84
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2142	2981	3467	3602
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
gas	90	90	90	90
elektriciteit	36	36	36	36
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	7 •	31	31	31
waterschapshoeffingen	13 •	22	22	22
telefoon, televisie, internet	61	61	61	61
zorgverzekering	177	177	177	177
overige verzekeringen	26	26	26	26
onderwijs	0 ••	0 ••	0 ••	10
kinderopvang	12	733	1100	1100
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	22 ••	22 ••	27	27
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	1141	1961	2333	2343
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	88 ••	88 ••	98	98
inventaris	83	83	83	83
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	8	8	8	8
eigen risico zorgverzekering	4	4	4	4
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	208	208	218	218
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	297	297	297	297
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	42	42	42	42
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	357	357	357	357
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1706	2526	2908	2918
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	436	455	560	684
SOCIALE PARTICIPATIE	170 ••	170 ••	178 ••	190
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	266	285	382	494

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1075	1480	1615	1749
zorgtoeslag	107	107	107	107
huurtoeslag	357	357	357	357
kinderbijslag	212	212	212	212
kindgebonden budget	513	243	243	243
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2264	2399	2534	2668
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
gas	90	90	90	90
elektriciteit	36	36	36	36
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	7 •	31	31	31
waterschapsheffingen	13 •	22	22	22
telefoon, televisie, internet	69	69	69	69
zorgverzekering	177	177	177	177
overige verzekeringen	26	26	26	26
onderwijs	26 ••	26 ••	26 ••	78 ••
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	30 ••	30 ••	30 ••	39 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	1171	1270	1270	1332
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	104 ••	104 ••	104 ••	104 ••
inventaris	91	91	91	91
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	4	4	4	4
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	235	235	235	235
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	462	462	462	462
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	55	55	55	55
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	535	535	535	535
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1941	2039	2039	2101
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	324	360	494	567
SOCIALE PARTICIPATIE	167 ••	167 ••	167 ••	204 ••
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	157	193	327	364

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1536	1690	1844	1997
zorgtoeslag	207	207	181	146
huurtoeslag	328	328	288	224
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2071	2225	2313	2367
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
gas	74	74	74	74
elektriciteit	28	28	28	28
water	13	13	13	13
gemeentelijke heffingen	7 •	7 •	29	29
waterschapshoeffingen	13 •	13 •	22	22
telefoon, televisie, internet	72	72	72	72
zorgverzekering	353	353	353	353
overige verzekeringen	35	35	35	35
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	5	5	5	5
vervoer	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	1267	1333	1364	1364
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	103	103	103	103
inventaris	79	79	79	79
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	13	13	13	13
eigen risico zorgverzekering	8	8	8	8
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	229	229	229	229
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	385	385	385	385
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	37	37	37	37
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	435	435	435	435
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1931	1997	2028	2028
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	140	228	284	339
SOCIALE PARTICIPATIE	160	160	160	160
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-20	68	124	179

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

- Verminderd met de kwijtschelding
- Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Ouder paar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1762	1783	1945	2107
zorgtoeslag	200	200	182	159
huurtoeslag	332	332	332	307
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2294	2315	2459	2573
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
gas	82	82	82	82
elektriciteit	31	31	31	31
water	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	7 •	7 •	29	29
waterschapshoeffingen	13 •	13 •	22	22
telefoon, televisie, internet	72	72	72	72
zorgverzekering	353	353	353	353
overige verzekeringen	16	16	16	16
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	5	5	5	5
vervoer	2 ••	2 ••	19 ••	19 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1229	1229	1277	1277
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	53 ••	53 ••	103	103
inventaris	79	79	79	79
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	16	16	16	16
eigen risico zorgverzekering	8	8	8	8
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	181	181	231	231
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	384	384	384	384
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	34	34	34	34
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	432	432	432	432
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1843	1843	1941	1941
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	451	472	518	632
SOCIALE PARTICIPATIE	152 ••	152 ••	160	160
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	300	320	358	472

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1536	1690	1844	1997
zorgtoeslag	207	207	181	146
huurtoeslag	357	357	317	253
kinderbijslag	148	148	148	148
kindgebonden budget	185	185	185	185
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2433	2587	2675	2729
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
gas	90	90	90	90
elektriciteit	45	45	45	45
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	7 •	7 •	31	31
waterschapshoeffingen	13 •	13 •	22	22
telefoon, televisie, internet	72	72	72	72
zorgverzekering	353	353	353	353
overige verzekeringen	36	36	36	36
onderwijs	0 ••	0 ••	0 ••	10
kinderopvang	12	12	12	16
contributies en abonnementen	5	5	5	5
vervoer	39 ••	39 ••	44	44
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	1370	1436	1474	1489
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	134 ••	134 ••	144	144
inventaris	98	98	98	98
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	13	13	13	13
eigen risico zorgverzekering	8	8	8	8
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	278	278	288	288
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	395	395	395	395
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	60	60	60	60
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	477	477	477	477
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2125	2191	2238	2253
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	308	396	436	476
SOCIALE PARTICIPATIE	230 ••	230 ••	238 ••	251
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	78	166	198	225

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1536	1690	1844	1997
zorgtoeslag	207	207	181	146
huurtoeslag	357	357	317	253
kinderbijslag	212	212	212	212
kindgebonden budget	242	242	242	242
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2554	2708	2796	2850
VASTE LASTEN				
huur	678	678	678	678
gas	90	90	90	90
elektriciteit	45	45	45	45
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	7 •	7 •	31	31
waterschapsheffingen	13 •	13 •	22	22
telefoon, televisie, internet	80	80	80	80
zorgverzekering	353	353	353	353
overige verzekeringen	36	36	36	36
onderwijs	26 ••	26 ••	26 ••	78 ••
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	5	5	5	5
vervoer	48 ••	48 ••	48 ••	57 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	1400	1466	1499	1561
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	150 ••	150 ••	150 ••	150 ••
inventaris	106	106	106	106
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	16	16	16	16
eigen risico zorgverzekering	8	8	8	8
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	305	305	305	305
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	539	539	539	539
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	73	73	73	73
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	634	634	634	634
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2339	2405	2438	2499
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	216	303	358	351
SOCIALE PARTICIPATIE	227 ••	227 ••	227 ••	264 ••
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-12	76	131	87

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. Zelfstandig wonende 18-jarige

	Bijstand	Minimumloon	Studiefinanciering
INKOMSTEN			
netto loon/uitkering	265	867	857
zorgtoeslag	107	107	107
huurtoeslag	0	0	0
kinderbijslag	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0
totaal inkomsten	372	974	964
VASTE LASTEN			
huur	550	550	550
gas	74	74	74
elektriciteit	11	11	11
water	9	9	9
gemeentelijke heffingen	6 •	6 •	6 •
waterschapsheffingen	4 •	4 •	4 •
telefoon, televisie, internet	61	61	61
zorgverzekering	142	142	142
overige verzekeringen	24	24	24
onderwijs	0	0	165
kinderopvang	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2
vervoer	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	0
totaal vaste lasten	900	965	1065
RESERVERINGSUITGAVEN			
kleding en schoenen	51	51	51
inventaris	67	67	67
onderhoud huis en tuin	25	25	25
zelfzorgmiddelen	8	8	8
eigen risico zorgverzekering	21	21	21
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	171	171	171
Huishoudelijke uitgaven			
voeding	212	212	212
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0
huisdieren	*	*	*
roken	*	*	*
diversen	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	240	240	240
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1311	1377	1476
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	-938	-403	-512
SOCIALE PARTICIPATIE	100	100	100
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-1038	-502	-612

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

- Verminderd met de kwijschelding
- Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

j. Zelfstandig wonende 18-jarige, huur 400 euro

	Bijstand	Minimumloon	Studiefinanciering
INKOMSTEN			
netto loon/uitkering	265	867	857
zorgtoeslag	107	107	107
huurtoeslag	162	162	162
kinderbijslag	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0
totaal inkomsten	534	1136	1126
VASTE LASTEN			
huur	400	400	400
gas	74	74	74
elektriciteit	11	11	11
water	9	9	9
gemeentelijke heffingen	6 •	6 •	6 •
waterschapshoeffingen	4 •	4 •	4 •
telefoon, televisie, internet	61	61	61
zorgverzekering	142	142	142
overige verzekeringen	24	24	24
onderwijs	0	0	165
kinderopvang	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2
vervoer	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	0
totaal vaste lasten	750	815	915
RESERVERINGSUITGAVEN			
kleding en schoenen	51	51	51
inventaris	67	67	67
onderhoud huis en tuin	25	25	25
zelfzorgmiddelen	8	8	8
eigen risico zorgverzekering	21	21	21
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	171	171	171
Huishoudelijke uitgaven			
voeding	212	212	212
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0
huisdieren	*	*	*
roken	*	*	*
diversen	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	240	240	240
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1161	1227	1326
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	-626	-91	-200
SOCIALE PARTICIPATIE	100	100	100
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-726	-190	-300

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

- Verminderd met de kwijschelding
- Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 4 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste twee kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in bestedingsruimte op 110, 120 en 130 procent ten opzichte van de bestedingsruimte op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

- De saldi van de 18-jarige zijn in deze tabel niet opgenomen, omdat we hier niet kunnen spreken van elkaar opvolgende inkomensniveaus.

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.510			€ 98			€ -2		
110%	€ 1.618	€ 108	€ 108	€ 140	€ 42	€ 42	€ 40	€ 42	€ 42
120%	€ 1.726	€ 108	€ 215	€ 220	€ 80	€ 122	€ 120	€ 80	€ 122
130%	€ 1.811	€ 86	€ 301	€ 305	€ 86	€ 207	€ 206	€ 86	€ 207
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.722			€ 348			€ 253		
110%	€ 1.753	€ 31	€ 31	€ 379	€ 30	€ 30	€ 283	€ 30	€ 30
120%	€ 1.872	€ 120	€ 150	€ 437	€ 59	€ 89	€ 338	€ 55	€ 85
130%	€ 1.957	€ 85	€ 235	€ 522	€ 85	€ 174	€ 422	€ 85	€ 169
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)									
100%	€ 2.142			€ 436			€ 266		
110%	€ 2.981	€ 838	€ 838	€ 455	€ 18	€ 18	€ 285	€ 18	€ 18
120%	€ 3.467	€ 486	€ 1.325	€ 560	€ 105	€ 124	€ 382	€ 97	€ 115
130%	€ 3.602	€ 135	€ 1.459	€ 684	€ 124	€ 248	€ 494	€ 112	€ 227
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.264			€ 324			€ 157		
110%	€ 2.399	€ 135	€ 135	€ 360	€ 36	€ 36	€ 193	€ 36	€ 36
120%	€ 2.534	€ 135	€ 269	€ 494	€ 135	€ 170	€ 327	€ 135	€ 170
130%	€ 2.668	€ 135	€ 404	€ 567	€ 73	€ 243	€ 364	€ 36	€ 207
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 2.071			€ 140			€ -20		
110%	€ 2.225	€ 154	€ 154	€ 228	€ 88	€ 88	€ 68	€ 88	€ 88
120%	€ 2.313	€ 88	€ 241	€ 284	€ 56	€ 144	€ 124	€ 56	€ 144
130%	€ 2.367	€ 55	€ 296	€ 339	€ 55	€ 199	€ 179	€ 55	€ 199
f. Ouder paar									
100%	€ 2.294			€ 451			€ 300		
110%	€ 2.315	€ 21	€ 21	€ 472	€ 20	€ 20	€ 320	€ 20	€ 20
120%	€ 2.459	€ 144	€ 165	€ 518	€ 46	€ 67	€ 358	€ 38	€ 58
130%	€ 2.573	€ 114	€ 279	€ 632	€ 114	€ 181	€ 472	€ 114	€ 172
g. paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)									
100%	€ 2.433			€ 308			€ 78		
110%	€ 2.587	€ 154	€ 154	€ 396	€ 88	€ 88	€ 166	€ 88	€ 88
120%	€ 2.675	€ 88	€ 241	€ 436	€ 40	€ 128	€ 198	€ 32	€ 120
130%	€ 2.729	€ 55	€ 296	€ 476	€ 40	€ 168	€ 225	€ 27	€ 147
h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.554			€ 216			€ -12		
110%	€ 2.708	€ 154	€ 154	€ 303	€ 88	€ 88	€ 76	€ 88	€ 88
120%	€ 2.796	€ 88	€ 241	€ 358	€ 55	€ 143	€ 131	€ 55	€ 143
130%	€ 2.850	€ 55	€ 296	€ 351	↓ € -7	€ 136	↓ € 87	↓ € -44	€ 99